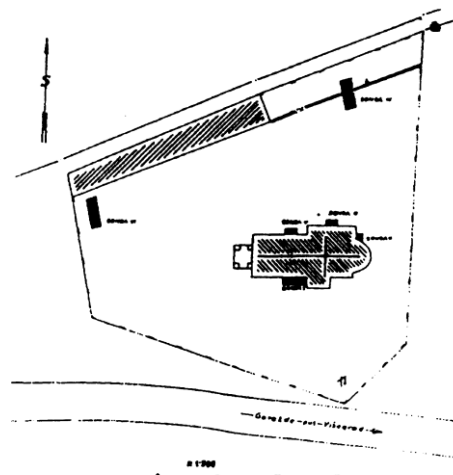

Историјат и опис

Средином 15. вјека (1446.-1448. године), на лијевој обали ријеке Дрине, у Доњој Сопотници крај Горажда (данас Ново Горажде, прим.адм.), Херцег Стефан Вукчић - Косача подиже цркву у славу Светог Георгија (Св.Ђорђа). Саграђена је у дринској долини, у подножју брда Градина, на мјесту гдје сјеверна падина брда прелази у благу зараван.

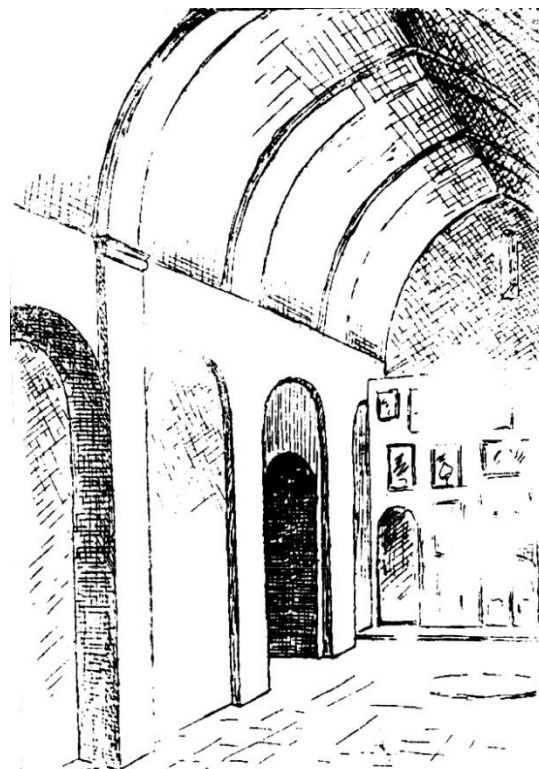
Изглед цркве – снимљено пред почетак Другог свјетског рата

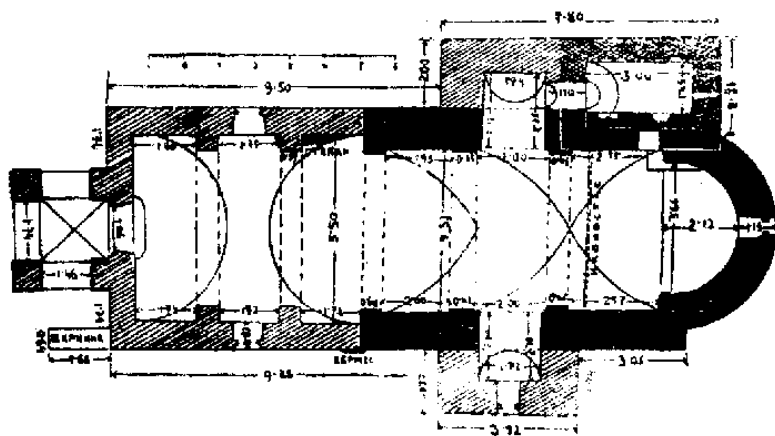
Ситуација

Ово је јединствен споменик културног наслијеђа, како у историјском тако и у погледу своје архитектуре и једна је од ријетких сачуваних непосредних свједочанстава о активности и организацији Српске православне цркве на овом простору у времену средњовјековног босанског краљевства. Од 1519. године у Херцеговој цркви почела је са радом штампарија Божицара Горажданина, најстарија на овим просторима (*друга на Балкану - послије Макарије у Црној Гори*).

Црква је подигнута у средњовјековном гробљу са стећцима од којих је јако мало сачувана до данас.

Унутрашњост цркве

Основа цркве

Сви дијелови грађевине не потичу из истог временског раздобља. Најстарији дио цркве, Херцегова задужбина, по својој основи једнобродне цркве са полукружном апсидом и прислоњеним пјевницама у потпуности понавља облик рашког храма. Засведен је преломљеним сводом. Вријеме изградње правоугаоног параклиса лоцираног уз сјеверни зид није тачно одређено. Ђ.Мазалић тврди да је то најстарији дио цркве који је био капела у средњевијековном гробљу, док З.Кајмаковић каже да је дозидан доцније и датује га у 15. вијек, недуго након изградње најстаријег дијела цркве. У 16. вјеку црква је добила припрату, а у 19. вјеку звоник. Приликом доградње припрате срушен је западни зид у жељи да се стари храм прошири. Мјесто гдје се спаја стара и нова грађевина налази се 60 цм западно од ивице трћег пиластра.

Постојећи звоник подигнут је 1894. године. Декоративност звоника одудара од једноставних облика осталих дијелова цркве. Арсеније Поповић-Косорић записао је у Триоду цвијетном да је црква обновљена 1869. године. Мали звоник, који је претходио постојећем, налазио се "на ластавици изнад врата", вјероватно је саграђен у овој обнови.

Метална врата на улазу у цркву су из 1869. године о чему свједочи натпис: "Жи ова врат приложи Јован Андрић Ђебеника из Сарајева у Горажде цркви 1869".

Улаз у цркву: Ктиторски натпис (горе), метална врата из 1869. године и камени довратник са рељефом моравског поплета.

Рељеф моравског поплета на десном довратнику улаза у цркву (детал)

Фрагмент метална врата

Изнад улаза у цркву остао је сачуван и ктиторски натпис Херцега Стефана. На ктиторском натпису стоји:

"В љето 6954/1446. год. аз раб Христу Богу господин Херцег Стефан въздвигох храм светога великомученика Христова Георгија моле се јему да помолит се за мње грешном Владице моему Христу".

Ктиторски натпис

Приликом проширења цркве камен надвратник на коме је натпис и десни довратник пренесени су на нови портал. Десни довратник украшен је исклесаним мотивом преплетене траке, по узору на плиткорелјефну декорацију моравских цркава. На цркви се налази још један натпис који је на допозорнику прозора јужне пјевнице. У натпису се братство манастира обавјештава о замонашењу калуђера Исаије. Натпис је сачинио Василије Ивановић, а по одликама језика и писма датује се у 15.-16. вијек. Овај натпис нам доказује да је црква Светог Георгија у то вријеме била манастир. Манастирски карактер цркве потврђује и турски попис који говори да црква располаже земљишним посједима.

У цркви се налазе три уграђене плоче, двије у олтару са натписима и једна на јужној фасади на којој је рељефно исклесан лик Меркура.

Олтар, изглед из периода санације, након обијања малтера

Детаљ камених плоча

Свједочанство о постојању живописа је запис Митрополита Саве Косановића из 1871. године. Извјесни Зечевић 1890. године описао је постојање дијела фигуре арханђела Михаила у унутрашњости храма. Да је црква била осликана потврдила су и археолошка истраживања. У сонди која је била отворена 25 м западно од цркве, пронађени су фрагменти фресака. Лежали су помјешани са остацима малтера и камена из порушених зидова. Орнаменти потичу са фриза којим је био украшен најнижи појас у олтарском дијелу.

Рељеф Меркура

Запис са допзорника на јужној пјевници

Рашка основа, моравски поплет на довратнику, трагови фреско живописа, формулација уклесаног ктиторског натписа јасно говоре да се Стефан Вукчић Косача одређио за традицију његовану међу српским племством и да је не само политички већ и духовно припадао српском племству, без обзира на чињеницу да су његове области биле у саставу босанског краљевства. У том периоду Милешева је била духовно средиште Српске цркве. У Милешеву је у 15. вјеку Твртко I Котроманић проглашен за краља поред моштију св.Саве (1377), прихватајући се при том немањихке традиције. Стефан Вукчић Косача имао је у власти Милешеву и прогласио се (1444) Херцегом од Светог Саве.

Чињеница да је титулу Херцег везао уз име Светог Саве повија у науци увријезано мишљење да је био заштитник богумила.

Црква Светог Георгија страдавала је више пута у вријеме робовања под Турцима. Страдавање је није мимоишло ни у рату 1992-1995. године. Муслиманска војска је септембра 1992, године запалила херцегов Храм, оштетила фасаде и дивљачки оскрнавила унутрашњост Храма.

Унутрашњост спаљене и разрушене цркве – снимљено 1944.г.

Ктиторски натпис након скидања гарежи

Уништени су сви трагови духовног, културног и материјалног живота српског народа на овим просторима - уништено је културно-историјско наслеђе од непроцијенљиве вриједности.